

Abbaye de Monte, XVI. század

SZERZETESEK ASZTALÁNÁL

Új időszaki kiállítás az MKVM-ben

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, 2016. május 1-ig

Mi közülük a szerzeteseknek a gasztronómiához? Több, mint gondolnánk. A kora középkor óta szigorú szabályok szerint, olyan egészségesen étkeznek, hogy azt egy fitness-guru is megirigyelhetné, de szabályaik nemcsak a test, hanem a szellem és a lélek épségét is szolgálják. Készítenek bort, sört és gyógyító likőröket, kertjeikben a zöldségek és gyümölcsök mellett megterem sokféle fűszer- és gyógynövény, asztalukra olykor ünnepi finomságok, olykor – gyakrabban – böjti eledel kerülnek. A szakács testvérek az idők során nem csak a kis közösségre, hanem szegények és betegek ezreire is főztek. Látogatóink belekóstolhatnak régi és mai kolostorok ízeibe, és megismerhetik azokat a hazai szerzetesrendeket, amelyeknek szerepük volt étkezési kultúránk fejlődésében. ●

DZSENTRIK ÉS NAGYNÉNIK

Zappe László

Hunyady Sándor 1935-ben írt és 1936-ban megfilmesített színdarabja első pillantásra bájos bohóságnak látszik, tele önéletrajzi elemekkel. A bohém, mulatózó, kártyás apa és fiú kapcsolatában nem nehéz fölismerni magát az író és apját (a nála is sokkal nagyobb író, Bródy Sándort), a két bohém pesti legénylakásában zajló jelenet sor alighanem azt az időt idézi, amikor ők ketten együtt éltek viharos legényéletet. A takarékos, keményen dolgozó, szigorú elvek szerint élő színész meg nem is lehet más, mint anyja, a színészi pályára nemes családból kiszakadt Hunyady Margit, aki Kolozsvárról került Pestre 1896-ban az akkor alakult Vígszínházhoz. (Talan éppen csak a címszereplőknek, a három nagynéninek nincs életbeli modellje, bár ki tudja.)

De jobban megnézve, komoly alapeszmét is fölfedezhetünk a régi jó dzsentrivilágból vett idillben. Láthatjuk az előítéletek, berögződött sztereotípiák lelepleződését. A három jámbor vidéki néninek szembe-sülnie kell azzal, hogy milyen hamis elképzeléseik vannak a bűnös varosról, Pestről, benne a léha színházi világról, s főképp az ártatlan, naiv, faluról jött nemes ifjakat kifosztó színésznőről. A valóság – természetesen a darabbeli – éppen az ellenkezője: a komoly munkával meggazdagodott sztár szinte anyaként gondoskodik a

két rokonszenvesen link és folytonosan pénztelen pasasról.

A befejezés felől nézve meg akár abszurdnak is felfoghatnánk a történetet. Mert az, hogy a két léha fickó megjavuljon a házasság kötelékében, és szorgos vidéki gazda válják belőlük, kevésbé valószínű, társadalmilag jellemzőnek pedig aligha mondható. Még ha öt nő tartja is szemmel őket.

Valló Pétert rendezőként mindez nem ihlette meg különösebben. Inkább a díszlettervezői fantáziáját mozgatta meg a történet. A három fal közé komponált szabályszerű vígjáték köré vagy inkább mögé odavetítette a tágasabb világot. A falut is, a várost is. E háttérrel előtérbe került az enteriőrökben játszódik a cselekmény. Ez formális, külsődleges, a tartalmat nem érintő látzatmegoldás. A nézők egy része talán észre sem veszi az idilli faluképeket vagy az aranyozottan csillogó palotabelsőket a háttérben. Aki meg észreveszi, azt vagy zavarja, vagy nem. Azt végképp nem sikerült észrevennem, hogy a háttérképek értelmeznék, netán a valósággal szembesítenék a cselekményt.

Ez nagyjából a színészi játékra is áll. Éppen úgy folyik, ahogyan a hagyományos három fal között is folyhatna. A játszó rutinból illusztrálják a szöveget. Kerülnek az eredetiséget, a szerepszakmány alatt esetleg meghúzódható igazságot. A rendezés nem

használja ki a színészi alkatból adódó, kínálkozó lehetőségeket sem. Zöld Csaba nyilvánvalóan nem az a snájdig magyar úr, aki Jávor Pál lehetett az 1935-ös bemutatón. Ebből előny is származhatna. A magát hódító daliának képzelő kopasz fiatalember akár rokonszenvesen komikus is lehetne. De nem az. Akkor sem igazán az, amikor a történetet is annak láttatná. A színigazgatóból ismét színésszé visszavetett Seress Zoltán meg nem hoz ki többet a vén lóköltő figurájából, mint amire alkati eleganciája és színészi rutinja eleve képesíti.

Átütő erejű alakításokhoz persze határozott (rendezői) vélemény szűk-ségeteltetne az egész történetről. A címszereplőkkel, a három rettegett, de valójában jólelkű, áldozatkész, a csibész férfiakért aggódó nagynénivel is éppen annyit kezd Vándor Éva, Molnár Zsuzsa és Kocsis Judit, amennyi alkatukból és néhány évtizedes színészi rutinjukból adódik. Elég ez ahhoz persze, hogy megkülönböztetni és szeretni lehessen őket. De kevés, hogy igazi karakterekként, csöppet valóságos emberekre is hasonlító öregasszonyokként viselkedjenek a színen. (Másik lehetőség lenne a karikatúra, de az végképp messze esne az előadás szellemétől.) Létyay Dóra illő komolysággal játssza a szakmáját komolyan vevő, az életet józan racionalizmussal szemlélő és vezető művészt. Szinte elhithető, hogy létezhet ilyen értelmiségi magatartás, sőt jobbírthat is a világon.

De csak szinte. Több nem férne az előadásba. ●